

УДК 378:373.011.3-051:316.72:17.023.36

UDC 378:373.011.3-051:316.72:17.023.36

DOI: [10.31475/ped.dys.2021.31.09](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.31.09)

ОЛЕНА ПИНЗЕНИК,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(Україна, Мукачево, Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26)*

OLENA PINZENIK,

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
(Ukraine, Mukachevo State University,
Uzhhorodska St., 26)*

ORCID: [0000-0001-7224-941X](https://orcid.org/0000-0001-7224-941X)

Педагогічні умови формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти

Pedagogical Conditions for Developing Intercultural Competence in Preservice Preschool Educators

У статті теоретично обґрунтована проблема формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на основі аналізу сучасних досліджень. З'ясовано сутність поняття «міжкультурна компетентність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти», аргументовано значення міжкультурної компетентності для професійної діяльності педагогічного працівника.

Представлені результати експериментальної роботи з визначення рівня сформованості міжкультурної компетентності в майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засвідчують брак знань полікультурного спрямування, що призводить до труднощів у процесі організації та проведення навчальних занять, виховної роботи, практики й позааудиторної професійно спрямованої діяльності.

Виокремлено педагогічні умови ефективного формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, що передбачають залучення спеціальних принципів формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі фахової підготовки; наповнення змісту професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти міжкультурним компонентом; необхідність створення етнокультурного освітнього середовища в закладі вищої освіти. Обґрунтовано ефективність упроваджених педагогічних умов на основі узагальнених результатів експериментальної роботи.

Ключові слова: *вихователі закладу дошкільної освіти, міжкультурна компетентність, полікультурне освітнє середовище, полікультурна освіта, професійна компетентність.*

The article provides theoretical substantiation to the problem related to developing intercultural competence of preservice preschool educators who will work at preschool education institutions. It defines the content of the «intercultural competence of the preservice preschool educators at preschool education institutions», its significance for the preschool educators' professional activity.

The findings are received in experimental work and explain what level of intercultural competence preservice preschool educators have. The findings indicate a lack of multicultural knowledge, which leads to difficulties in organizing and conducting classes, educational work, practice and extracurricular professional activities.

To improve preservice preschool educators' level of intercultural competence the pedagogical conditions were outlined. It states that intercultural competence of preservice preschool depends on whether the content of professional training responds to multicultural community needs; and whether the setting of the higher education institution responds to the needs of multiculturalism. The efficiency of the presented pedagogical conditions was proved and substantiated by the experimental work.

Keywords: *preschool education institution educators, intercultural competence, multicultural educational setting, multicultural education, professional competence.*

Вступ / Introduction. *Україна – полікультурна держава, де проживають і взаємодіють представники понад 100 різних національностей, які мають власну культуру, мову, традиції та звичаї. Наразі в Україні помітна ескалація в міжетнічних відносинах, що зумовлене низкою*

зовнішніх і внутрішніх чинників. До зовнішніх факторів належать воєнні дії, поширення міграційних процесів, до внутрішніх – брак уваги держави до розв'язання соціально-економічних, освітніх проблем етнічних меншин, зокрема й до підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в полікультурному просторі. Це стосується насамперед підготовки майбутніх вихователів, оскільки саме вони є початковою ланкою формальної освіти. На цьому етапі активізують усі процеси розвитку когнітивної, емоційно-вольової, фізичної, моральної сфери розвитку дитини. Вихователі закладу освіти покликані готувати юне покоління до життя в багатонаціональному суспільстві, виховувати повагу, толерантність, доброзичливість у ставленні до представників інших національностей, формувати культуру міжнаціонального спілкування. Сучасні суспільно-політичні реалії переконують у тому, що поряд із розвитком професійної компетентності нині особливої ваги набуває проблема формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО).

Мета та завдання / Aim and Tasks. Мета дослідження полягає у виокремленні й обґрунтуванні педагогічних умов, що забезпечують формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Методи / Methods. У процесі наукового пошуку використано комплекс наукових методів: теоретичні – системно-структурний аналіз філософських, психологічних і педагогічних праць для обґрунтування необхідності формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО; порівняльно-педагогічний аналіз нормативно-правової бази в галузі розвитку міжкультурної компетентності, наукової літератури й класифікація – для уточнення сутності наукових дефініцій «міжкультурна компетентність» і «міжкультурна компетентність майбутнього вихователя ЗДО»; емпіричні: анкетування – для вивчення стану сформованості міжкультурної компетентності майбутнього вихователя ЗДО та з'ясування динаміки її формування; бесіда, аналіз документації, що стосується освітнього процесу професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО; педагогічний експеримент – для вивчення стану освітнього процесу, спрямованого на формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО; виокремлення й апробування педагогічних умов формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти; методи математичної статистики – для з'ясування статистичної значущості відмінностей експериментальної та контрольної вибірок, виявлення достовірності отриманих результатів.

Результати / Results. Інтеграція України до світового та європейського освітнього простору декларує принципово нові вимоги до національної системи освіти, зокрема до вихователів ЗДО. Компетентнісний підхід допомагає узгоджувати освітні системи в глобалізованому світі для надання молодій людині елементарних можливостей інтегруватися до різних соціумів, самовизначитися в житті, вибудувати свою професійну діяльність тощо. Сучасні суспільно-політичні реалії, міграційні процеси призвели до появи багатонаціональних колективів ЗДО, професійна діяльність у яких має певну специфіку. Поряд із розвитком професійної компетентності особливої ваги набуває проблема формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти, які повинні, як стверджує Дж. Бенкс, «сформулювати у вихованців навички, відносини, знання, що їм потрібні для функціонування у своїй етнічній культурі, домінуючій культурі країни та культурі інших етносів» (Banks J., 1981).

Провідні наукові дослідження у галузі філософії, соціології, культурології, етнопедагогіки та ін. засвідчують посилення інтересу до вивчення національних, духовних цінностей, рідної історії, мови, культури, традицій, звичаїв, а отже, до підготовки компетентного фахівця в галузі освіти, що є носієм своєї національної культури та спроможний залучати в професійній діяльності педагогічні надбання різних народів.

Аналізуючи різні підходи до трактування значення міжкультурної компетентності, вважаємо доречною позицію Л. Маєвської, яка акцентує увагу на тому, що серед складників компетентності майбутнього фахівця, запропонованих європейською спільнотою, вагому роль відіграє така якість, як «розуміння культур та звичаїв інших країн, здатність продукувати нові ідеї (творити) у сфері етнокультурної інформації» (Маєвська Л., 2014). В арсеналі компетентного фахівця має бути набір інструментальних здібностей, умінь і навичок, який охоплює «комунікативні навички з рідної мови, здатність отримувати й аналізувати інформацію з різних джерел, розв'язувати проблеми міжетнічної та міжнаціональної взаємодії» (Маєвська Л., 2014).

Цілком поділяємо думку С. Калашнікової про те, що прикінцевим результатом діяльності вихователя є полікультурна особистість дитини, яка володіє полікультурною компетентністю, що виявляється в знанні культури народів, їхніх традицій, ритуалів, цінностей, мови тощо (Калашнікова С., 2014). На наш погляд, міжкультурна компетентність – це результат реалізації завдань полікультурної освіти, яка має на меті формування ціннісного ставлення до етнічної культури та її історії; створення полікультурного середовища як основи для взаємодії особистості з елементами інших культур; формування здібностей до особистісного культурного самовизначення;

формування людини, здатної до активної й ефективної життєдіяльності в багатонаціональному культурному середовищі, що має розвинуте почуття поваги до інших культур, уміє жити в злагоді з людьми різних національностей, рас, вірувань і переконань.

Міжкультурна компетентність майбутнього вихователя ЗДО – складник професійної компетентності, що засвідчує сукупність знань про свою й інші культури та реалізований через навички, установки й моделі поведінки, які забезпечують ефективну професійну діяльність та взаємодію з дітьми дошкільного віку – представниками різних культур, згідно з вимогами полікультурної освіти. Майбутній вихователь ЗДО, який досягнув достатнього рівня міжкультурної компетентності, має такі властивості: висока особиста етнічна культура, міжетнічна толерантність, готовність до міжкультурного діалогу, здатність до міжкультурної взаємодії, розвиток культури міжнаціонального спілкування тощо.

Міжкультурна компетентність майбутнього вихователя ЗДО передбачає високий фаховий рівень, знання, уміння й навички, які допомагають провадити професійну діяльність у полікультурному середовищі. Зміст цієї компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти відображає культурологічний, психологічний, етнологічний та інші аспекти підготовки, у центрі якої перебувають питання культури, культурних цінностей і діалогу культур.

Полікультурна компетентність сприяє формуванню національної та громадянської свідомості, міжетнічної толерантності особистості; навчанню й вихованню, з огляду на етнокультурні традиції конкретного багатонаціонального регіону; переданню етнокультурного досвіду юному поколінню; розвитку культури міжнаціонального спілкування.

Експериментальну роботу з визначення рівня сформованості міжкультурної компетентності в майбутніх вихователів ЗДО проведено серед здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» денної та заочної форми навчання Мукачівського державного університету. Дослідження організоване під час вивчення майбутніми вихователями ЗДО дисциплін професійно орієнтованої, гуманітарної й соціально-економічної підготовки, вибіркового компоненту освітньої програми спеціальності, а також під час проходження педагогічної, асистентської практики та написання дипломної роботи. Охоплено такі напрями: вивчення стану освітнього процесу, спрямованого на формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО; визначення критеріїв і рівнів сформованості їхньої міжкультурної компетентності; виокремлення й апробування педагогічних умов формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Для вивчення специфіки міжкультурної компетентності використано анкету, яка містить двадцять запитань, що передбачають з'ясування сформованості уявлень майбутніх вихователів ЗДО про різні етнокультури, а також діагностику знань і вмінь міжкультурної взаємодії та спілкування з дітьми, їхніми батьками. Унаслідок анкетування, зафіксовано низький рівень міжкультурної компетентності, що засвідчує неготовність майбутніх вихователів ЗДО (як експериментальної, так і контрольної груп) працювати в багатонаціональному колективі ЗДО, незнання специфіки міжкультурної взаємодії та комунікації.

На підставі аналізу освітнього процесу професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО констатовано брак знань полікультурного спрямування, що призводить до труднощів у процесі організації та проведення навчальних занять, виховної роботи, практики й позааудиторної професійно спрямованої діяльності. Підвищення якості професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО можна досягти лише за умови наповнення змістом міжкультурного й національного спрямування всіх навчальних дисциплін професійної підготовки.

Результати констатувального експерименту слугують маркером недостатньої орієнтації освітніх компонентів освітньої програми «Дошкільна освіта» на формування змістового, особистісного й діяльнісного компонентів міжкультурної компетентності. Це зумовлює необхідність обґрунтування та апробації педагогічних умов формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО в процесі фахової підготовки.

Аналіз психолого-педагогічної літератури і практики фахової підготовки, результати теоретичного та практичного аналізу досліджуваної проблеми становлять підґрунтя для виокремлення педагогічних умов ефективного формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО.

Перша умова – організація процесу фахової підготовки з огляду на принципи (полікультурності, культуровідповідності, нероздільності навчання та виховання, єдності аудиторної й позааудиторної діяльності). На основі методологічних підходів представлено сукупність спеціальних принципів формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО в процесі фахової підготовки.

Принцип полікультурності передбачає визнання складноструктурованої багатоманітності культур, їхньої взаємопов'язаності та взаємодоповнюваності; необхідності полілогу культур;

створення умов для збереження й розвитку всіх культур. Полікультурність забезпечує збереження традицій, відкриває перед майбутніми фахівцями нові культурні перспективи, орієнтує на різноманітність і відкритість взаємин із представниками різних національностей, мов, рас, релігій тощо; формує здатність прийняття інших культур і толерантного ставлення до них.

Принцип культуровідповідності, сформований німецьким педагогом А. Дистервегом, у процесі навчання й виховання вимагає уваги до умов, у яких перебуває людина, до культури суспільства. Такий принцип означає організацію освітнього процесу на підставі певної зовнішньої, внутрішньої та суспільної культури. Зовнішня культура – це норми моралі, побуту, споживання; внутрішня культура – духовне життя людини; громадська культура – соціальні відносини й національна культура. Виокремлення цього принципу підкріплюємо позицією Т. Атрощенко і Л. Зданевич, які стверджують, що майбутні вихователі, які здійснюватимуть свою професійну діяльність в поліетнічному освітньому середовищі, повинні ще під час навчання у закладі вищої освіти оволодіти всіма надбаннями світової культури й загальнолюдськими цінностями. Дослідниці переконані, що процес формування полікультурної компетентності має аксіологічну спрямованість, яка передбачає формування толерантного, дружнього ставлення до культурних цінностей свого та інших етносів, носіїв інших культур, готовності до прийняття й конструктивного діалогу культур в етнічному розмаїтті тощо (Атрощенко Т., Зданевич Л., 2021).

Сутність *принципу нероздільності навчання та виховання* полягає в органічному поєднанні процесу засвоєння знань із духовним збагаченням особистості, у підпорядкуванні змісту навчання й виховання єдиній меті – формуванню національно свідомих громадян України. Зміст навчальних дисциплін міжкультурного спрямування у вищій школі потрібно засвоювати через розвиток творчих задатків, здібностей, спрямованих на створення нових цінностей (національних і загальнолюдських), а не через передання готових висновків (Буряк В., 2004).

Принцип єдності аудиторної та позааудиторної діяльності. Важливою умовою формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО є грамотна організація навчальних занять і позааудиторної діяльності, що має більшу часову тривалість та прогнозує можливість участі в ній суб'єктів різних видів діяльності. За умови дотримання принципу єдності аудиторної та позааудиторної роботи можлива реалізація різних видів діяльності: інтелектуально-пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, трудової, художньо-мистецької, фізкультурно-спортивної, ігрової (Дубасенюк О., Іванченко А., Левківський М., Литньов В., & Антонова О. та ін., 1996).

Отже, виокремлені та схарактеризовані принципи детермінують першу умову формування міжкультурної компетентності вихователів ЗДО, що вможливує переосмислення, корегування підходів до змісту й організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, відповідно до запитів полікультурної освіти.

Друга умова ефективного формування міжкультурної компетентності – наповнення змісту професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО міжкультурним компонентом. Спрямованість освіти повинна пронизувати всі складники освітнього процесу. У цій взаємодії важливо те, що загальнолюдські цінності допомагають зрозуміти цінності своєї культури, її оригінальність і місце у світовій культурі. Як слушно зауважує О. Кондратьєва (Кондратьєва О., 2017), досягнути найбільшої ефективності процесу можна через розширення уявлення здобувачів про культуру свого народу, збалансоване надання знань про культуру народів України й світу. Тільки в такий спосіб доречно формувати уявлення про сучасну культурну багатоманітність української держави й світу в цілому. З огляду на різноманіття культур і народів, що проживають в Україні, зокрема в Закарпатській області, у здобувачів – майбутніх вихователів ЗДО – необхідно формувати базові національні цінності, згідно з концепцією міжетнічного миру та згоди.

Багатокультурне середовище формує багатокультурну особистість, більш гармонійну форму існування сучасної людини, допомагає їй знайти своє місце в системі взаємозв'язків на соціальному, культурному, економічному та інших рівнях. Ефективність міжнаціональних відносин залежить від частоти й глибини контактів, рівності прав, чисельного співвідношення націй та етнічних груп, що має чітко виражені розпізнавальні характеристики, до яких належать мова, психологія, релігія. Освітнє середовище закладу вищої освіти має, з одного боку, сприяти тому, щоб здобувач усвідомлював своє коріння й міг з'ясувати своє місце в глобалізованому суспільстві, а з іншого – прищеплювати розуміння та повагу до інших культур і їхніх представників. Ідеться про необхідність створення етнічного освітнього середовища, яке являє собою сукупність умов, що впливають на формування особистості, яка готова до ефективної міжетнічної взаємодії, зберігає свою етнічну ідентичність і прагне до розуміння інших етнокультур, поважає інші етнічні спільності, уміє жити в мирі та злагоді з представниками різних національностей, мов, рас, релігій тощо. Отже, необхідність створення етнокультурного освітнього середовища в закладі вищої освіти – третя умова ефективного формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО.

Ефективність упроваджених педагогічних умов засвідчують узагальнені результати експериментальної роботи, які демонструють суттєве зростання показників рівня сформованості міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО. На початку дослідницької роботи високий рівень сформованості міжкультурної компетентності демонстрували 10 % здобувачів експериментальної групи, натомість у кінці формувального експерименту цей показник зріс майже вдвічі – 22,4 %. Частка майбутніх вихователів ЗДО експериментальної групи з низьким рівнем протягом дослідження зменшилася на 12,5 %. Статистичне оброблення результатів спонукає до висновку, що до початку експерименту здобувачі контрольної й експериментальної груп суттєво не відрізнялися за рівнем сформованості міжкультурної компетентності, однак унаслідок формувального експерименту рівень міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО в експериментальній групі виявився вищим, ніж у контрольній.

Обговорення / Discussion. Актуальність дослідження проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти аргументована різноаспектністю підходів до вивчення цього питання. Учені аналізують нормативну базу Ради Європи (РЄ), членом якої є Україна, у контексті налагодження міжкультурного діалогу й забезпечення загальних прав і свобод громадян держав-членів РЄ. Серед нормоутворювальних документів – «Європейська конвенція з прав людини» (1950 р.), «Європейська культурна конвенція» (1954 р.), «Європейська рамкова конвенція про прикордонне співробітництво між територіальними громадами або органами влади» (1980 р.), «Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні» (1992 р.), «Європейська хартія регіональних мов і мов національних меншин» (1992 р.), «Рамкова конвенція про захист національних меншин» (1995 р.), «Штутгартська декларація про інтеграцію іноземців» (2003 р.), «Декларація Фаро про стратегію Ради Європи з розвитку міжкультурного діалогу» (2005 р.), «Біла книга з міжкультурного діалогу» (2008 р.) та ін.

Проблему фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти студіювали Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Зданевич, В. Іванова, Л. Пісоцька та ін. Полікультурна освіта та її різноаспектні питання постали предметом вивчення в працях багатьох вітчизняних дослідників (Т. Атрощенко, І. Бех, Л. Гончаренко, О. Грива, О. Гуренко, В. Євтух, В. Кузьменко та ін.).

На нашу думку, увідповіднення знань здобувачів – майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти – із сучасними вимогами професійного стандарту «вихователь закладу дошкільної освіти» залежить від низки якісних і кількісних змін в організації навчально-пізнавальної діяльності. Удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців можливе через оновлення освітнього процесу, що прогнозує розроблення цілісної системи формування в майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти міжкультурної компетентності. Цілком справедливо, що ці зміни потребують виокремлення й обґрунтування педагогічних умов. У разі позитивного впливу впроваджених педагогічних умов можна очікувати на якісні зміни в освітньому процесі закладу вищої освіти, що підвищить рівень сформованості міжкультурної компетентності. Ці зміни забезпечать підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, здатного розв'язувати складні професійні завдання в умовах полікультурності регіону. Від фахівця, якого готують на основі виокремлених педагогічних умов, очікують умотивованих дій, базованих на загальнолюдських цінностях, знанні особливостей представників різних культур; володіння опанованими теоретичними знаннями; здатності до їх використання в практичній діяльності; здатності до саморефлексії, що забезпечує систематичність професійного зростання. Основою виокремлених педагогічних умов послугували провідні положення етнопсихології, етнопедагогіки, етносоціології, що доводить взаємозв'язок національної ідентичності й міжкультурної компетентності.

Педагогічні умови – сукупність конкретних практико-орієнтованих заходів, що сприяють досягненню майбутніми вихователями закладів дошкільної освіти такого рівня міжкультурної компетентності, який уможливить ефективну професійну діяльність у полікультурному освітньому середовищі закладу дошкільної освіти. У численних наукових працях наголошено на труднощах, які зафіксовані в процесі формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО, що зумовлює необхідність докладного вивчення аналізованого феномену та привернення уваги до цього питання вітчизняних учених.

Висновки / Conclusions. Ефективність формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО залежить від дотримання таких педагогічних умов: організація процесу фахової підготовки з огляду на принципи (полікультурності, культуровідповідності, нероздільності навчання та виховання, єдності аудиторної й позааудиторної діяльності); наповнення змісту фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО міжкультурним компонентом; створення розвивального міжкультурного освітнього середовища. Констатовано факт ефективної дослідницько-експериментальної роботи, оскільки процес формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів ЗДО засвідчив позитивну динаміку в експериментальних

групах здобувачів.

Список використаних джерел і літератури:

- Атрощенко Т., & Зданевич Л.** (2021) Аксиологічний підхід у формуванні полікультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Молодь і ринок*, 2 (188), 6–11 [in Ukrainian].
- Березюк, О. С.** (2015). Формування етнокультурної компетентності особистості в системі професійного навчання. *Проблеми освіти*, 85, 37–41 [in Ukrainian].
- Буряк, В. К.** (2004). Принципи дидактики та вдосконалення підготовки вчителя *Рідна школа*, 10, 3–7 [in Ukrainian].
- Калашнікова, С. А.** (2014). Організаційно-педагогічні умови розвитку готовності вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи в полікультурному просторі. *Педагогіка і психологія*, 3–4, 68–69 [in Ukrainian].
- Ковальчук, Г. В.** (2011). Етнічна толерантність та культура міжнаціонального спілкування у педагогічному процесі. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Сер. 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 29, 97–102 [in Ukrainian].
- Кондратьєва, О. М.** (2017). *Формування полікультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи (на засадах лінгвокраїнознавчого підходу): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04.* Київ [in Ukrainian].
- Маєвська, Л. М.** (2014). *Етнопедagogіка*. Херсон [in Ukrainian].
- Народознавча компетентність дітей та молоді: принципи та методи дослідження.* (2007). Івано-Франківськ [in Ukrainian].
- Ткаченко, О. М.** (2012). *Етнопедagogічна компетентність педагога*. Кіровоград: «Імекс-ЛТД» [in Ukrainian].
- Формування виховних умінь майбутніх педагогів* (1996). Житомир [in Ukrainian].
- Харитонов, М. Г.** (1999). *Теория и практика этнопедagogической подготовки учителя начальных классов национальной школы: автореф. дисс. ... д-ра пед.наук.* Москва [Russian].
- Якубовская, А. Е.** (2010). *Современные подходы к формированию этнокультурной компетентности социальных работников за рубежом: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.05.* Москва [Russian].
- Banks, J.** (1981). *Multicultural Education: Theory and Practice*. Boston: Allyn and Bacon [in English].

References:

- Atroshchenko T., Zdanovich L.** (2021) Aksiolohichnyi pidkhid u formuvanni polikulturnoyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoyi osvity [Axiological Approach in the Formation of Multicultural Competence of Future Educators of Preschool Education]. *Molod i rynek – Youth and the Market*, 2 (188), 6–11 [in Ukrainian].
- Berezyuk, O. S.** (2015). Formuvannia etnokulturnoyi kompetentnosti osobystosti v systemi profesiynoho navchannia [Formation of Ethnocultural Competence of the Individual in the System of Vocational Training]. *Problemy osvity – Problems of education*, 85, 37–41 [in Ukrainian].
- Buriak, V. K.** (2004). Pryntsypy dydaktyky ta vdoskonalennia pidhotovky vchytelia [Principles of Didactics and Improvement of Teacher Training] *Ridna shkola – Native School*, 10, 3–7 [in Ukrainian].
- Kalashnikova, S. A.** (2014). Orhanizatsiyno-pedahohichni umovy rozvytku hotovnosti vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do roboty v polikulturnomu prostori [Organizational and Pedagogical Conditions for the Development of Preschool Teachers Efficacy to Work in a Multicultural Setting]. *Pedahohika i psykholohiia – Pedagogy and Psychology*, 3–4, 68–69 [in Ukrainian].
- Kovalchuk, H. V.** (2011). Etnichna tolerantnist ta kultura mizhnatsionalnoho spilkuвання u pedahohichnomu protsesi [Ethnic tolerance and culture of interethnic communication in the pedagogical process.]. *Naukovy chasopys Natsionalnoho Pedahohichnoho Universitetu imeni M.P. Drahomanova. Ser. 5. Pedahohichni nauky: realiyi ta perspektyvy – Scientific Bulletin of M. Dragomanova National Pedagogical University*, 29, 97–102 [in Ukrainian].
- Kondratieva, O. M.** (2017). *Formuvannia polikulturnoyi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoii shkoly (na zasadaakh lnhvokraiiinoznavchoho pidkhodu [Formation of Multicultural Competence of Future Primary School Teachers (on the Basis of Linguistic Approach): Candidate's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].
- Mayevska, L. M.** (2014). *Etnopedahohika [Ethnopedagogy]*. Kherson [in Ukrainian].
- Narodoznavcha kompetentnist ditei ta molodi: pryntsypy ta metody doslidzhennia [Ethnographic Competence of Children and Youth: Principles and Research Methods].* (2007). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
- Tkachenko, O. M.** (2012). *Etnopedahohichna kompetentnist pedahoha [Ethnopedagogical Competence of a Teacher]*. Kirovohrad: «Imeks-LTD» [in Ukrainian].
- Formuvannia vykhovnykh umin maybutnikh pedahohiv [Formation of Educational Skills of Future Teachers].* (1996). Zhytomyr [in Ukrainian].
- Haritonov, M. G.** (1999). *Teoriya i praktika etnopedagogicheskoy podgotovki uchitelya nachal'nyx klassov nacional'noj shkoly' [Theory and Practice of Ethnopedagogical Training of Primary School Teachers of the National School]: Candidate's thesis.* Moskva [Russian].
- Yakubovskaya, A. E.** (2010). *Sovremennye podhody' k formirovaniyu etnokul'turnoj kompetentnosti social'nyx rabotnikov za rubezhom [Modern Approaches to the Formation of Ethnocultural Competence of Social Workers Abroad]: Candidate's thesis.* Moskva [Russian].
- Banks, J.** (1981). *Multicultural Education: Theory and Practice*. Boston: Allyn and Bacon [in English]

Дата надходження статті: «02» листопада 2021 р.

Стаття прийнята до друку: «03» грудня 2021 р.

Пинзеник Олена – доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, кандидат педагогічних наук, доцент

Pinzenik Olena – Assistant Professor of the Department of Preschool, Primary Education Pedagogy and Education Management of Mukachevo State University, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Цитуйте цю статтю як:

Пинзеник, О. (2021). Педагогічні умови формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти. *Педагогічний дискурс*, 31, 71–77. doi: [10.31475/ped.dys.2021.31.09](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.31.09).

Cite this article as:

Pinzenik, O. (2021). Pedagogical Conditions for Developing Intercultural Competence in Preservice Preschool Educators. *Pedagogical Discourse*, 31, 71–77. doi: [10.31475/ped.dys.2021.31.09](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.31.09).